

A középkori magyar királyság megteremtése

1. Előzmények:

-Honfoglalás: **895**-ben **Árpád** fejedelem vezetésével **Etelközből** a **Vereckei hágón** keresztül a Kárpát medencébe. 907-re, a bajor támadás elhárítása után (pozsonyi csata 907-ben a bajorok és a magyarok között, magyar győzelem) magyar uralom az egész Kárpát-medencében.

- A honfoglalást követő évtizedekben: „**kalandozások**”-> a magyar törzsek zsákmányszerző hadjáratai Ny-ra (Keletifrank Királyság, Nyugatifrank Királyság, É-Itália, Pireneusi-félsziget) és D-re (Bizánc)

-DE: **933-ban Merseburgnál**, **955-ben Augsburgnál** magyar vereség a németektől

-962-ben I Ottó megalapította a **Német-római Császárságot**-véget értek a nyugati, majd 970-ben a déli irányú hadjáratok is, a magyarok katonai fölénye megszűnt.

2. Géza fejedelem (972-997) tevékenysége

Felismerte, hogy mivel nyugatról és délről támadástól lehet tartani, a magyarság fennmaradása érdekében szükség van:

a) összefogásra, egy **erős fejedelmi hatalomra**, az ennek ellenálló törzsfők

leverésére->ezt meg is tette, akár erőszakkal is, **felszámolta a törzsi különállást**

b) jó kapcsolatok kiépítésére a szomszédos államokkal, ehhez szükséges a nyugati **keresztény civilizáció átvétele**-> ennek érdekében követeket küldött I. Ottóhoz, térítő papokat kért, megkeresztelkedett, Pannonhalmán bencés szerzetesközséget alapított, lányait a szomszédos államok uralkodóihoz adta feleségül, fia Vajk (aki a kereszttségben az István nevet kapta) számára megszerezte Gizella bajor hercegnő kezét.

3. István: a hatalom megszerzése és megtartása

997: István az új öröklési rend, a **primogenitúra alapján** követte apját a fejedelmi székben. Ez a Ny-Európai öröklési rend, a trónt az uralkodó elsőszülött, törvényes fia öröklí.

- 1000/1001-ben a II. Szilveszter pápától kapott koronával királlyá koronázták (uralkodása: 1000-1038)

De!: ezt Koppány (nagybátyja, aki szintén a fejedelemségre tört), a **senioratus** elve alapján nem ismerte el (ez szerint a fejedelmi hatalmat a fejedelmet adó nagycsalád legidősebb férfitagja kell, hogy örökölje. Ez volt az eddigi öröklési rend).

Egyes törzsfők szintén nem ismerték el István uralmát, például az erdélyi Gyula, a Maros vidéki Ajtony a törzsi szabadág és az Ősi vallás jelszavával léptek fel-István Őket hívei és német lovagok (Gizellával érkeztek az országba) segítségével legyőzte, hatalmát megszilárdította, kiterjesztette az egész Kárpát-medencére.

4. Az államszervezet kiépítése

-a legyőzött törzsfők birtokai **királyi birtokok** lesznek-ez **az ország területének 2/3-a!**

A király földbirtokot adományozott még a keresztény egyháznak és a királyhoz hű magánbirtokosoknak. Ekkor a jövedelmek főleg a mezőgazdaságból származtak, vagyis a királyi hatalom az Árpád ház birtokain nyugodott-> a király a legnagyobb földesúr volt.

-István az országot **50 vármegyére** osztotta – ezek **közigazgatási egységek voltak**. A megyék élén **a megyésispánok** álltak.

Feladatuk: a király képviselőjeként az adószedés a megyében, a bíraskodás, a megyében lévő királyi katonaság irányítása.

-A megyében lévő királyi birtokokon: királyi várak, ott vannak a királyi katonaság tisztjei, a **várjobbágyok** és a királyi birtokon a földet művelő, adót fizető, ha kell katonáskodó **várnépek**. A vár élén a **várispán** állt. (egy vármegyében több királyi vár is lehetett.)

5. Istvánnak a kereszténység elterjesztése és az egyházszervezet kiépítése érdekében hozott intézkedései

-Létrehozta a keresztény egyház szervezetét, **egyházmegyéket** hozott létre: 10 **püspökséget**, ezek közül kettő **érseki** rangot kapott – Kalocsa és Esztergom. (Asztrik esztergomi érsek sokat tett István hatalmának megszilárdításáért)

-**Birtokadományok** az egyháznak, illetve a **tizedfizetés** törvénybe hozása -□a termés egytizede az egész országban az egyházat illette, ez tehát a jobbágyok által a katolikus egyháznak fizetett adó.

-A templomépítés elrendelése – **minden tíz falunak egy templomot** kellett építenie.

-Törvényeket hozott a keresztény hitelek és viselkedési szabályok betartására (pl. a böjt kötelezővé tétele, mise megzavarása tilos, büntetést von maga után, vasárnapi munka tilalma).

A **pogányság megszüntetése**, hittérítés – akár erőszakkal is.

-Több **bencés apátságot** is alapított (pl. Pécsváradon, Bakonybélben, Zalaváron)

6. Az ország irányítása

A **királyi tanács** segítségével: tagjai az érsekek, a püspökök, a megyésispánok, és a nádorispán (a király „helyettese”, a király utáni második ember a nádorispán.)

7. István törvénykönyvei

2 törvénykönyve van, ezekben törvények a magántulajdon védelméről, az egyházszervezésről, a bűnösök büntetéséről.

8. A trónutódlás

Trónját fiára **Imre hercegre** akarta hagyni, gondos nevelésben részesítette (hozzá szól **Intelmek** című műve), nevelője **Gellért püspök volt**. Imre azonban 1031-ben vadászbalesetben meghalt. Rokonát, Vazult megvakíttatta, mert attól tartott, hogy visszatérítené az országot a pogány hitre. (Vazul fiai, András és Béla külföldre menekültek, később magyar királyok lettek).

Utódjául unokaöccsét, a velencei származású **Orseolo Pétert** jelölte ki.

Halála után trónviszályok voltak, de a század végére, I. Szent László és Könyves Kálmán uralkodásának idejére a keresztény magyar királyság megerősödött. István utódai követték az általa kialakított rendet, a magyar állam (és így a magyarság) fennmaradt.

I. László király 1083-ban szentté avattatta I. Istvánt, Imre herceget és Gellért püspököt.